

Louisianas samling

Alberto Giacometti

SKULPTUR

SKOLETJENESTEN LOUISIANA

Alberto Giacometti

Den schweiziske maler og skulptør **Alberto Giacometti** (1901- 66) er det meste af sit liv bosat i Paris.

Hans livslange projekt er, gennem kunstværket, at vise os, hvordan han opfatter mennesket i sammenhæng med hele dets indre og ydre verden, »The totality of life«, som han selv siger. Derfor er Giacomettis kunst uadskilleligt forbundet med den moderne verden og menneskets egen opfattelse af dets betydning og placering i denne.

Realismen skal indfanges gennem det levende øje, mener Giacometti. En fotografisk gengivelse eller en naturalistisk skildring viser sig derfor hurtigt at forekomme ham tom og usand.

Hans værk er en lang søgen efter dette helhedsbillede af mennesket, og hans kunst får mange forskellige udtryk. En betydelig del af hans skulpturer findes på Louisiana. Materialet søger at belyse nogle vigtige aspekter i de repræsenterede perioder.

Primitivisme, symboler og surrealisme

Fra omkring 1925 begynder Giacometti at arbejde frit efter sin hukommelse og sin fantasi, i stedet for at lave naturalistiske skulpturer efter model. I primitiv afrikansk og oceanisk kunst finder han tegn og symboler, som han mener tilfører hans skulpturer indre liv og giver dem magi.

I **Ske-kvinde**, fra 1926, er kvinden blevet til ren abstraktion. Hendes krop er sat sammen af forskellige geometriske, enkle former. De kubiske former er aflukkede og kompakte og danner en kontrast til den store, konkave oval, der, når man møder skulpturen frontalt, åbner sig og suger beskueren ind imod sig.

Som oldtidens frugtbarhedsgudinder, eller som man ser det i primitiv kunst, er kvinden blevet til et erotisk symbol. Den store, organiske form kan ligne et overdimensioneret æg, starten på livets begyndelse, eller måske forestiller ovalen hendes køn eller livmoder; opsvulmet som var hun Moder Jord.

Ske-kvinde, 1926. Bronze,
144 x 24 x 23 cm.

Gående kvinde.
1932-34. Bronze, 150 x 24 x 23 cm.

Skoven. 1950. Bronze, 61 x 65 x 49 cm.

Lille figur uden arme. 1961-62. Bronze, h. 14,2 cm.
Lille kvindebuste. 1945-46. Bronze, h. 12,4 cm.
Lille mand på sokkel. 1940-41. Bronze, h. 8,4 cm.
Lille buste på dobbeltsokkel. 1940-41. Bronze, h. 11,5 cm.
Lille buste på sokkel. 1940-41. Bronze, h. 11,8 cm.
Lille buste på sokkel. 1948. Bronze, h. 36,5 cm.
Lille buste af Anette. 1946. Bronze, h. 16,5 cm.

En overgang laver Giacometti sine skulpturer så små som tændstikker:
Hvordan er forholdet mellem skulpturerne og det omgivende rum?

Det statuariske, lodrette princip og det at møde skulpturen frontalt, sådan som vi møder folk i virkeligheden, er et gennemgående træk i Giacomettis skulpturer. I **Gående kvinde** fra 1932-34 ses dette princip ligesom i **Ske-kvinde**, men hun er langt mere forfinet, næsten koket i forhold til **Ske-kvinde**. Som i klassisk ægyptisk kunst gentager han dette hieratiske standmotiv igen og igen. Giacometti beundrer ægypterne for at kunne forene stilistiske love med naturlige former; og han kobler dette udtryk med et symbolsk indhold. Det er noget, som Giacometti hele tiden stræber efter; og som han efter omgang med surrealistene i begyndelsen af 30'erne bliver særligt optaget af.

Hans surrealistiske eksperimenter bliver mere og mere abstrakte, men den største udfordring finder han ved at vende tilbage til sit udgangspunkt: Naturen og arbejdet efter levende model. Giacomettis menneskeskildringer bliver nu koblinger af krop og psyke, med stor vægt på den følelsesmæssige og filosofiske side af menneskelivet i den moderne verden. Under brystet på **Gående kvinde** har Giacometti lavet en trekantet hulning, et imaginært element, der overordnet kan opfattes som det, det fysisk er; en tomhed. Der er en jomfruelig kvindelighed eller en pubertetspiges spændstighed over den spinkle, smalle krop, der kun består af torsoen på to ben, i færd med at tage et let skridt.

*Lav en sammenlignende analyse af **Ske-kvinde**, 1926, og **Gående kvinde**, 1932-34!*

I 1935 begynder Giacometti at arbejde efter model igen. Han bliver meget optaget af, hvad forskellige proportioner gør ved en figurgruppe. Dette har han bl.a. arbejdet med i værket **Skoven** fra 1950. Figurene er alle bundet til soklen med deres fødder; isoleret fra de andre eksistenser:

*Lav en analyse af skulpturen!
Hvorfor kalder Giacometti sin skulptur **Skoven**?*

Stort hoved, 1959-60.
Bronze, 96 x 27 x 28 cm.
Gående mand, 1960.
Bronze, 192 x 26,5 x 96,5 cm.
Stående kvinde IV, 1960.
Bronze, 268 x 33 x 57 cm.

Skulptur-kompositioner

De tre skulpturer **Stort hoved** (1959-60), **Gående mand** (1960) og **Stående kvinde** (1960) er placeret overfor hinanden i Louisianas Giacomettisal, så at rummet imellem dem udgør en dynamisk trekant. Det var Giacomettis idé, at skulpturerne samlet skulle udgøre en skulpturel udsmykning på pladsen foran Chase Manhattan Bank i New York.

Det indbyrdes spil mellem skulpturerne på den ene side og beskueren og rummet på den anden er tvetydigt. Stilistisk hænger skulpturerne sammen, men figurerne er så iøjnefaldende aproportionerede i forhold til hinanden, at det er vanskeligt at forestille sig, at de tilhører den samme verden. Den noprede, næsten dekadente overflade, som bronzen får, giver skulpturerne en flygtig og bevægelig kontur, som var de af flydende lava, der hele tiden skifter form. Men figurerens bevægelser er stivnede, og man kan diskutere, om de kommer nogen vegne. Selv den **Gående mand**, der tager et stort skridt ud i rummet, virker fastfrosset i et øjeblik, der lige så godt kunne være evigheden. Hans bagerste fod løfter sig fra soklen, og hans overkrop læner sig fremad, mens de lange, tynde arme med de tunge hænder holder skuldrene i balance.

Den **Stående kvinde**, med de abnormt lange lemmer, står rank som en stele og med samme værdighed, men hun forekommer alligevel sårbar og nøgen: De brede hofter og de hængende bryster vidner om kvindelighed, men hun er ikke frodig som **Ske-kvinde**; måske har hun været det.

Halsen på busten af **Stort hoved** er så lang, at det i mere end én forstand virker amputeret fra kroppen. Hele ansigtet er aflangt, panden høj, ørerne store og øjnene indfaldne; det er ikke en ung mand, vi møder. Men det er heller ikke en bestemt mand eller kvinde, eller en bestemt psykologisk fortolkning af det enkelte individ, Giacometti ønsker at vise os. Skulpturerne udtrykker noget universielt om menneskets karakter, og proportionerne bliver én af nøglerne til forståelsen af, hvordan Giacometti udtrykker opfattelsen af mennesket i sammenhæng med hele dets indre og ydre verden, »The totality of life«. Ved at indtage rummet og placere figurerne på gulvet imellem os, bliver vi ufrivilligt en del af gruppen; vi kan ikke undgå at tage stilling til dem med vores egen krop. I denne skulpturgruppe er proportionerne med til at gøre os fremmedgjorte overfor figurerne, ligesom de er indbyrdes fremmedgjorte.

Hoved af ung mand,
1963. Litografi, 65,8 x 48 cm.

Foruroligende objekt I,
1963. Litografi, 65,5 x 48,5 cm.

Prøv at sammenligne Giacomettis
tegninger med hans skulpturer!

Buster af Diego, 1953-65.

Diego i sweater, 1953. Bronze, h. 50,5 cm.

Diego siddende, 1964-65. Bronze, h. 59,1 cm.

Buste af Diego, 1954. Bronze, h. 27 cm.

Buste af Diego, 1962. Bronze, h. 44,5 cm.

Giacometti laver mange portrætter, oftest af folk han kender. Diego er Giacomettis bror. Men ligesom med hans skulpturer er det ikke alene den enkelte persons karakter, han fokuserer på; han vil gerne udtrykke noget almengyldigt om mennesket. Han mener, at det frontale møde er vigtigt, fordi det er den måde, man møder folk på; det er kun genstande, man går rundt om for at undersøge. Derfor er figurenes blikke centrale; Giacomettis skulpturer ser altid fremad – ud i evigheden.

Sammenlign de fire portrætter – svarer de til din forestilling om et portræt?

Venedig-kvinde II, III, V, VII, VIII, 1956. Bronze,
5 værker, h. 118 – 122,5 cm.

Skildringen af det moderne menneske

Venedig-kvinde II, III, V, VII, VIII 1956, er en samling af fem stående kvinder placeret side om side på hver deres sokkel og tilsyneladende uvidende om hinandens tilstedeværelse. De holder alle armene ned langs deres kroppe, som er unaturligt lange. Fødderne er som store sokler, der fæstner figurerne til jorden, mens hovederne holdes demonstrativt himmelstræbende og ranke på strakte halse. Kvindene retter blikket mod uendeligheden. Bronzernerne er modelleret i den samme stil og på den samme måde, som Giacometti benytter fra midten af fyrrerne: Han modellerer ler omkring et trådskelet, og figuren støbes derefter i bronze.

Venedig-kvinde II, III, V, VII, VIII, er fem afstøbninger af samme figur i forskellige stadier. Ved lidt af en tilfældighed opdager Giacometti, hvor stor betydning det har, når figurerne står samlet og dog isoleret, ens og alligevel helt forskellige, ensomme i mængden.

De to franske eksistentialister Jean-Paul Sartre (1905-80) og Maurice Merleau-Ponty (1908-1961) er begge Giacomettis private venner. Deres fortolkninger af hans værker forbinder ham med den menneskeopfattelse, der er fremherskende i perioden efter 2. Verdenskrig: Billedet af det moderne storbymenneske som rodløst, isoleret, gudsforladt og alene. Sandheden om menneskelig frustration er på uhyggelig vis aktuell. Midt i befrielsens glædesrus viser sig også et tomrum, hvor tab af tro på menneskelig godhed, på religion og på gamle værdier er en realitet. Alt dette fostrer et nyt menneskebillede.

Synes du, det er relevant at forbinde **Venedig-kvinde II, III, V, VII, VIII** med efterkrigstidens Europa?

Hvad betyder det, at skulpturgruppen udelukkende består af kvinder?

Moderne: Udtrykket »modern« har forskellige betydninger. Når Giacomettis kunst er forbundet med den moderne verden og det moderne menneske, betyder det her, at han ser mennesket placeret i en samfundssammenhæng, som den ser ud på det givne tidspunkt. Der er samtidig tale om kunstnerens personlige opfattelse af denne sammenhæng, og derfor ændrer Giacometti også holdning på dette punkt i løbet af sit liv.

Primitiv kunst: Kan bruges om al kunst, der ikke er omfattet af et bestemt skønhedsideal eller normer for dette.

Akademisme: Opfattes som en bestemt af akademiet/skolen fastlagt linje for, hvordan tingene ser ud. Som regel er det et fastlagt skønhedsideal.

Surrealisme: Kunstnerisk og litterær retning, opstået i Paris i begyndelsen af 20'erne. Surrealisterne arbejder med underbevidstheden, som de mener giver det mest sande udtryk, fri af kontrol og fornuft, uden etiske eller moralske interesser.

Imaginær: Fra latin »imaginarius« afledt af imago, som betyder billede. Betyder noget ikke-virkeligt, noget indbildt, der ikke er til stede i virkeligheden, men kun eksisterer i fantasien.

Prøv at sammenligne **Stående kvinde IV**, 1960, med **Ske-kvinde**, 1926, og **Gående kvinde**, 1932-34, formelt og indholdsmæssigt!

Lav din egen skulptur af en kvinde, som forener træk fra de tre skulpturer!

Stående kvinde, 1960

Litteraturliste

Fondation Maeght på Louisiana, 1976

Alberto Giacometti.

Skulptur, maleri, tegning, litografi.

Fletcher, Valerie J.

Alberto Giacometti 1901 – 1966

Lund Humphries 1988

Red: Helleland, Allis

Alberto Giacometti

Museet på Koldinghus 1994

Jensen, Knud W.

Mit Louisianaliv

København 1993

Red.: Jensen, Knud W. & Kjeldsen, Kjeld & Sabroe, Charlotte

Louisiana samling og bygninger

Humblebæk 1995

Louisiana Revy nr. 1, 1965

Lord, James Giacometti

a Biography 1986

Vad, Poul

Det nye ord og det gamle sprog

Louisiana 1975

Red.: Hjort, Øystein & Jensen, Knud W. & Kjeldsen, Kjeld

En samling bliver til

Skovlunde 1975